Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

Rundskriv 2021/18

Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket – kommentarer til regelverk

Kommentarer og utdypende forklaringer til forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket.

Gå til innhold

Innledning

Oversikt over endringer

§ 1 Formål

§ 2 Virkeområde

§ 3 Vilkår

§ 4 Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

§ 5 Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensningstiltak

§ 6 Søknad og dokumentasjon

§ 7 Utbetaling

§ 8 Administrasjon, klage og dispensasjon

§ 9 Opplysningsplikt og kontroll

§ 10 Omgjøring, tilbakebetaling og motregning

§ 11 Ikrafttredelse

Innledning

Vilkårene for å motta tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket følger av forskrift 4. februar 2004 om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).

Dette rundskrivet, Kommentarer til forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), rundskriv 2021/18, erstatter tidligere rundskriv med samme navn, rundskriv 2020/12. Dette rundskrivet gir veiledning til bestemmelsen i forskriften.

Nedenfor følger kommentarer til enkelte av bestemmelsene i forskriften.

Oversikt over endringer

De senere år har det vært gjennomført flere endringer i forskrift om spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).

Endringer gjeldende fra 2020

I 2020 ble forskriften endret til at også eier av landbrukseiendom uten foretak kan innvilges SMIL-tilskudd, dersom det foregår en tilskuddsberettiget produksjon på eiendommen.

Endringer gjeldende fra 2018

I 2018 kom det en endring om forlenget gjennomføringsfrist. Dersom søknaden om å forlenge gjennomføringsfristen skyldes tørke i vekstsesongen 2018, skal kommunen innvilge forlenget gjennomføringsfrist med ett år. Dette gjelder bare for saker som allerede har fått innvilget tilskudd. Endringen innebærer at søker som sender søknad om forlengelse av gjennomføringsfristen skal få forlenget fristen med ett år dersom behovet for forlengelse skyldes tørke sommeren 2018. Som tidligere kan fortsatt kommunen innvilge utsatt gjennomføringsfrist med to år. Gjennomføringsfristen kan ikke forlenges utover seks år.

Endringer gjeldende fra 2016

Fra 2016 var ikke lenger freda bygninger tilskuddsberettiget. Verneverdige bygninger er tilskuddsberettiget.

I 2015 ble SMIL-ordningen avgrenset til foretak som var berettiget produksjonstilskudd. En utilsiktet konsekvens av dette var at eiere av landbrukseiendom som har leid bort alt areal, ikke lenger kunne innvilges SMIL-tilskudd. Eier har ofte større interesse enn leietager av å gjennomføre investeringstiltak som eksempelvis utbedring av hydrotekniske anlegg og istandsetting av verneverdige bygninger. I jordbruksoppgjøret 2016 ble det derfor bestemt at eier av landbrukseiendom også kan innvilges SMIL-tilskudd så lenge det foregår en tilskuddsberettiget produksjon på eiendommen. For å være berettiget SMIL-tilskudd må du ha registrert et foretak i Enhetsregisteret.

§ 1 Formål

§ 1

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Første setning: Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket

Ordningen skal fremme ivaretakelsen av natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket. Tilskudd etter denne forskriften skal gis til tiltak som går utover det som kan forventes som en del av den vanlige jordbruksdriften. Tilskudd etter denne forskriften skal prioriteres ut ifra lokale målsettinger og strategier.

Ivareta natur- og kulturminneverdier

Tiltak i jordbrukets kulturlandskap skal fremme kunnskapsverdier, opplevelsesverdier og bruksverdier gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting. Naturverdier omfatter biologisk mangfold, som arter og naturtyper, som er knyttet til, eller formet av jordbrukets arealbruk og driftsformer. Kulturminneverdier omfatter kulturminner og kulturmiljøer, videreføring av kulturarv (kunnskaper, tradisjoner og teknikker). Videre innbefatter natur- og kulturminneverdiene mulighet for opplevelser, friluftsliv og et variert landskapsbilde.

Redusere forurensning

Tiltak for å redusere forurensning skal redusere tap eller risiko for tap av næringsstoffer, partikler og andre forurensende utslipp til jord, vann eller luft fra jordbruksarealer, fôr eller gjødsel. Tiltak som bidrar til å redusere forurensing kan også bidra til bedre agronomisk driftspraksis og tilpasning til klimaendringer.

Tiltak utover vanlig jordbruksdrift

Ordningen skal bidra til at det blir gjennomført miljøtiltak utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Med miljøtiltak menes tiltak som skal ivareta natur- og kulturminneverdier og/eller redusere forurensning. Å følge lovpålagte krav som gjelder kulturlandskap eller forurensning, regnes som en del av den ordinære jordbruksdriften, og skal ikke prioriteres for SMIL-tilskudd. Kommunen må vurdere hvilke miljøverdier, som normalt ivaretas gjennom vanlig drift, og hvilke miljøverdier som skal omfattes av denne ordningen.

Tiltak som skjøtsel og drift av arealer som følger av normal bruk av arealene til avling og alminnelig jordarbeiding knyttet til eksisterende drift, vil i hovedsak ikke være berettiget tilskudd etter denne forskriften. Det er først og fremst tiltak som innebærer en ekstra innsats utover dette, og som det er forbundet særlige kostnader med, som er berettiget tilskudd. Dette kan gjelde omlegging til, eller videreføring av, en driftsform som er egnet til å ivareta spesielle miljøverdier.

Annen setning: Lokale retningslinjer

Et formål med ordningen er å få en best mulig målretting av innsatsen og tiltakene på bakgrunn av lokale miljømessige behov og utfordringer. Kommunen skal fastsette retningslinjer for prioritering av søknader. Tilskudd til prosjekter og tiltak skal prioriteres ut fra disse retningslinjene. Lokale retningslinjer kan ikke innskrenke eller utvide forskriftens formål, virkeområde og vilkår.

§ 2 Virkeområde

§ 2

Forskriften gjelder for prosjekter/tiltak på landbrukseiendommer jf. jordloven § 12, samt i områder vernet etter **lov 19. juni 2009 nr. 100** om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og **lov 9. juni 1978 nr. 50** om kulturminner.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Forskriften gjelder tiltak på landbrukseiendommer

En landbrukseiendom er en eiendom som brukes, eller kan brukes, til jord- eller skogbruk. Det er ikke noe minstekrav i forskriften når det gjelder hvor mye jordbruksareal en eiendom må ha for at det skal kunne innvilges tilskudd.

Tilskudd etter naturmangfoldloven eller kulturminneloven

Det kan gis tilskudd til tiltak i områder som er vernet etter naturmangfoldloven eller objekter eller areal vernet etter kulturminneloven. Dette kan være tiltak på eiendommer som har spesielle kvaliteter knyttet til kulturminner, kulturmiljøer, gammel kulturmark, biologisk mangfold, mv., og som det er ønskelig å bevare.

§ 3 Vilkår

§ 3

Tilskudd kan innvilges foretak som oppfyller vilkårene i **forskrift 19. desember 2014 nr. 1817** om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2 og § 3 eller § 4. Det må foreligge tillatelse fra landbrukseiendommens eier til gjennomføring av prosjekt eller tiltak som nevnt i denne forskriftens § 4 og § 5. Tilskudd kan også innvilges eier av landbrukseiendom dersom det foregår en produksjon på landbrukseiendommen som oppfylle vilkårene for tilskudd etter **forskrift 19. desember 2014 nr. 1817** om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

Det kan ikke innvilges tilskudd til prosjekt eller tiltak på landbrukseiendommer som eies og drives av stat, fylke eller kommune med mindre tiltaket er et fellestiltak der en eller flere tilskuddsberettigede landbrukseiendommer er med.

Søker må oppfylle vilkår i **forskrift 1. juli 1999 nr. 791** om gjødslingsplanlegging. Det skal føres journal over plantevernmidler som brukes, med opplysninger om navn på plantevernmiddelet, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på. Søker må videre ha kart over jordbruksarealene foretaket til enhver tid disponerer, samt andre arealer som foretaket disponerer eller som er av betydning for eller som er påvirket av jordbruksdriften. Kulturminner, områder som er viktige for biologisk mangfold, arealer med risiko for tap av jord og næringsstoffer og andre forhold av miljømessig betydning skal være kartfestet og beskrevet.

Dersom arealene er leid bort må søker likevel kunne dokumentere at vilkårene i første og tredje ledd er oppfylt.

Det kan settes vilkår for innvilgning av tilskudd til det enkelte prosjekt og tiltak. Frist for gjennomføring av prosjekt etter § 4 og tiltak etter § 5 er 3 år fra hvert tilskudd ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget. Dersom søknaden skyldes tørke i vekstsesongen 2018 skal kommunen innvilge forlenget gjennomføringsfrist med ett år.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Første ledd: Hvem kan motta SMIL-tilskudd

For å få innvilget SMIL-tilskudd må det foregå en tilskuddsberettiget produksjon på landbrukseiendommen. For å kunne motta tilskudd etter forskriften som foretak, må foretaket som mottar tilskudd være registrert i Enhetsregisteret. Bestemmelsen oppstiller ingen regler om organisasjonsform, utover at foretaket må være registrert i Enhetsregisteret.

Eier eller leietager av landbrukseiendommen kan gjennom sitt foretak søke om SMIL-midler dersom foretaket driver en produksjon på landbrukseiendommen som oppfyller vilkårene for å motta produksjonstilskudd. I tillegg til å oppfylle grunnvilkårene i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket (heretter PT-forskriften), må foretaket enten oppfylle vilkår for tilskudd til husdyrhold eller tilskudd til jordbruksareal, se PT-forskriften §§ 3 og 4.

Eier kan gjennom sitt foretak også søke om tilskudd etter forskriften selv om eier ikke driver selv. Vilkåret for at eier kan søke, er at det foregår en tilskuddsberettiget produksjon på eiendommen. Et eksempel kan være at eier leier vekk jordbruksarealene, men ønsker å gjennomføre tiltak for å fremme biologisk mangfold på eiendommen.

Eier eller leietager må drive en tilskuddsberettiget produksjon på landbrukseiendommens areal på søknadstidspunktet. Det vil si at det skal drives vanlig jordbruksproduksjon på en eller flere landbrukseiendommer med de dyreslag eller vekstgruppene det søkes tilskudd for, slik disse gruppene til enhver tid er definert i medhold av jordbruksavtalen, jf. PT-forskriften § 2. De miljøkrav som gjelder for arealet må oppfylles, jf. PT-forskriften § 4.

Dersom søker ikke eier landbrukseiendommen som tiltaket skal gjennomføres på, må det foreligge tillatelse fra landbrukseiendommens eier til å gjennomføre tiltaket. Tillatelsen bør være skriftlig.

Også eier av landbrukseiendom uten foretak, kan være tilskuddsberettiget. På lignende måte som for foretak, er det satt som vilkår at det foregår en produksjon på landbrukseiendommen som oppfyller vilkårene for tilskudd etter PT-forskriften.

Annet ledd: Landbrukseiendommer som eies av offentlig myndighet

Landbrukseiendommer som eies og drives av stat, kommuner eller fylkeskommuner, kan ikke innvilges tilskudd, med mindre tiltaket er et fellestiltak der en eller flere tilskuddsberettigede landbrukseiendommer er med. For eksempel der den offentlig eide landbrukseiendommen er interessent i et større prosjekt/tiltak. I tilfeller der en av landbrukseiendommene eies av kommunen, bør kommunen vurdere om habilitetshensyn tilsier at søknaden skal behandles av en settekommune.

Dersom tiltaket gjelder offentlig eiendom, eller del av en offentlig eiendom som blir leid eller forpaktet bort, kan leier eller forpakter motta tilskudd etter denne forskriften.

Tredje ledd første setning: Miljøkrav som må oppfylles for å få innvilget tilskudd

Følgende dokumentasjon må søker ha klar på søknadstidspunktet:

- gjødslingsplan i tråd med forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging.
- Journal over plantevernmidler som brukes på eiendommen. Journalen skal inneholde følgende opplysninger:
- navn på plantevernmiddelet som er brukt,
- tidspunkt for behandling og dosen som er brukt,
- området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på.

Tredje ledd annen setning: Krav om kart over jordbruksareal og krav om kart over miljøverdier og andre forhold av miljømessig betydning

Søker må ha kart over alle jordbruksarealene foretaket disponerer på søknadstidspunktet. Alle miljøverdier inkludert kulturminner, områder som er viktige for biologisk mangfold, samt arealer med risiko for tap av jord og næringsstoffer og andre forhold av miljømessig betydning skal være kartfestet og beskrevet.

Søker må gjøre seg kjent med hvilke miljøverdier som finnes på eiendommen og legge ved kart i søknaden som viser hvor tiltaket skal gjennomføres. Vi anbefaler at søker benytter Gårdskart på nett og merker av hvor tiltaket skal gjennomføres.

Fjerde ledd: Dokumentasjon når arealer er leid bort

Dersom arealene er leid bort må søker likevel kunne dokumentere at vilkårene i første og tredje ledd er oppfylt. Søker må sørge for at denne dokumentasjonen er klar på søknadstidspunktet, og er tilgjengelig ved kontroll. Vi anbefaler at søker i disse tilfellene har en avtale med leietaker om at dokumentasjonen foreligger og kan framvises. Avtalen bør være skriftlig.

Femte ledd første setning: Vilkår

Det kan settes vilkår for innvilgning av tilskudd til det enkelte prosjekter og tiltak. Kommunen kan sette vilkår som er nødvendige for gjennomføring av det enkelte tiltaket.

Forvaltningens adgang til å stille vilkår for innvilgelse følger av den alminnelige vilkårslæren. Et hovedtrekk med vilkårslæren er at vilkårene som stilles må være proporsjonale mot det formål som søkes oppnådd, og ikke være urimelig tyngende.

Ved kontroll må det være mulig å se om søker har oppfylt vilkårene. Eksempler på vilkår kan være å sette krav til arbeidsutførelse (blant annet bruk av materialer, teknikk og metode), og krav til vedlikehold og sluttrapportering. Godkjent sluttrapportering og sluttregnskap skal foreligge før innvilget tilskudd sluttutbetales, jf. forskriften § 7.

Femte ledd annen setning: Frist

Frist for gjennomføring av prosjekt/tiltak er 3 år fra tilskuddet ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist. For mindre og enklere prosjekt/tiltak kan det være hensiktsmessig at kommunen fastsetter kortere frist. I vedtaket skal det settes dato for gjennomføringsfrist for prosjektet/tiltaket. Gjennomføringsfrist og frist for sluttrapportering er sammenfallende.

Fristen kan etter søknad forlenges med inntil 2 år, slik at maksimal arbeidsfrist blir 5 år fra innvilgingstidspunktet. Om tiltaket ikke er gjennomført innen den fastsatte fristen, faller tilskuddet bort. Hvis ikke søkeren følger opp fristen, skal tilskuddet inndras.

Dersom tiltaket ikke er igangsatt innen 3 år, anbefaler vi at det søkes på nytt, fremfor å gi utsatt arbeidsfrist.

Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen med ett år dersom søknaden om utsatt frist skyldes tørke i vekstsesongen 2018.

Det innvilges normalt ikke tilskudd til prosjekt/tiltak som allerede er påbegynt eller utført. Søknaden bør være godkjent og avgjort av kommunen før tiltaket påbegynnes.

§ 4 Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

Bestemmelsen i § 4

Det kan innvilges tilskudd til prosjekter som leder fram til planer for konkrete tiltak som nevnt i § 5.

Tilskudd innvilges på grunnlag av godkjente kostnadsoverslag ved planlegging, organisering og prosjektarbeid.

Det ytes engangstilskudd med inntil 100% av godkjent kostnadsoverslag.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Første ledd: planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

For å få til en mer helhetlig og samordnet miljøinnsats, og for å bidra til prosesser som sikrer bredest mulig involvering og forankring i arbeidet med spesielle miljøtiltak, kan det gis tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

Formålet med slike prosjekter er å legge forholdene til rette for større helhetlige miljøprosjekter over større områder, for eksempel knyttet til et vassdrag eller ei grend. Slike planleggings- og tilretteleggingsprosjekter bør lede fram til gode og konkrete kulturlandskaps- og forurensningstiltak som er nevnt i § 5.

Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre slike prosjekter for å få ivaretatt miljøverdier i et større område på en helhetlig måte. Slike prosjekter, ofte med mange aktører, er gjerne administrativt krevende å få i gang, og det kan derfor være behov for å gi starthjelp.

Prosjektet skal resultere i en plan for gjennomføring av konkrete tiltak i det aktuelle området. Prosjektet kan gå parallelt med søknad og gjennomføring av tiltak etter § 5. Da vil planleggingsprosjektet kunne være med å finansiere den administrative delen ved gjennomføringen av tiltakene etter § 5.

Annet ledd: kostnadsoverslag

Søknaden skal inneholde et kostnadsoverslag og en finansieringsplan.

Kostnadsoverslaget skal omfatte totale kostnader. Kostnader med planlegging, organisering og prosjektgjennomføring kan inngå i kostnadsoverslaget.

Søker skal oppgi om kostnadene til innkjøpte varer og tjenester er inklusiv eller eksklusiv mva. Søker skal oppgi beløp eksklusive merverdiavgift dersom det er fradragsrett for inngående merverdiavgift for tiltaket. Dette kan bare gjelde virksomheter som er registrert i **Merverdiavgiftsregisteret**. Øvrige virksomheter kan oppgi beløp inklusive merverdiavgift. Søker skal i finansieringsplanen oppgi søknadsbeløp for tiltaket, egenandel og om han har søkt eller mottatt annen finansiering til det samme tiltaket.

Tredje ledd: engangstilskudd inntil 100 % av kostnadsoverslag

Det kan innvilges engangstilskudd med inntil 100 prosent av godkjent kostnadsoverslag. Det er likevel ønskelig at det også for slike prosjekter er medvirkning fra andre kilder, for eksempel i form av egeninnsats eller delfinansiering fra andre interessenter eller samarbeidsparter.

§ 5 Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensningstiltak

Bestemmelsen i § 5

Det kan innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som ivaretar natur- og kulturminneverdiene i kulturlandskapet. Det kan også innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som bidrar til å hindre eller redusere forurensning eller risikoen for forurensning fra jordbruket.

Tilskudd innvilges på grunnlag av godkjente kostnadsoverslag for gjennomføring av tiltaket.

Det ytes engangstilskudd med inntil 70% av godkjent kostnadsoverslag. For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold, kan det ytes tilskudd med inntil 100% av godkjent kostnadsoverslag.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Første ledd første setning: kulturlandskapstiltak

Det kan gis tilskudd til gjennomføring av tiltak som ivaretar natur- og kulturminneverdier i kulturlandskapet (kulturlandskapstiltak).

Tiltakene må ikke komme i konflikt med viktige naturverdier, kulturminner eller reindriftsinteresser. For å sikre god kvalitet på planer for, og oppfølging av tiltak kan det være aktuelt å ta kontakt med faglig kompetanse i landbruks- og miljøforvaltningen eller andre kompetansemiljøer. I områder med reinbeite bør søknaden legges fram for reinbeitedistriktet før den blir avgjort.

Det kan gis tilskudd til kulturlandskapstiltak som gjennom istandsetting, skjøtsel, og vedlikehold ivaretar natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap.

Tilskudd kan eksempelvis gis for å

- ta vare på og utvikle jordbrukets kulturlandskap
- ta vare på variasjonen i jordbrukets verdifulle kulturlandskap
- ta vare på og skjøtte biologisk verdifulle arealer i jordbruket
- bedre status for truede arter i jordbruket
- øke bruk og vern av jordbrukets genetiske ressurser
- å bedre tilstanden til kulturminner og kulturmiljøer i jordbruket
- bedre allmenhetens tilgang til jordbrukslandskapet

Ved prioritering av tiltak må det tas hensyn til behov for tiltak og forventet effekt. Føringer for å få en god målretting av miljøinnsats i forhold til behov er bl.a. gitt i nasjonalt miljøprogram, regionalt miljøprogram og lokale retningslinjer.

Behov for varige skjøtselstiltak skal normalt gjennomføres innenfor regionalt miljøprogram. For enkelte investeringstiltak innenfor SMIL-ordningen kan det være aktuelt å yte tilskudd for å sikre nødvendig årlig skjøtsel. Eksempler på dette er skjøtsel for å ivareta biologisk mangfold, spesielt verdifulle og verneverdige kulturlandskap, eller skjøtsel for å sikre god etablering av nye plantinger av tre og busker (miljøplantinger).

Tilskudd til årlige tiltak kan gis som et engangstilsagn og utbetales årlig etter hvert som arbeidet gjennomføres. Det kan ikke gis tilsagn om tilskudd til årlige skjøtselstiltak ut over en periode på inntil tre år.

Det skal normalt ikke gis SMIL-tilskudd til innkjøp av maskiner eller annet løst teknisk utstyr.

Biologisk mangfold

Det kan gis tilskudd til tiltak som ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark.

Biologisk mangfold er mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene.

Gammel kulturmark er arealer med vegetasjon utformet ved slått, beiting, styving, brenning eller andre driftsformer gjennom en lang periode, ofte uten tilførsel av gjødsel, og med et plante- og dyreliv som skiller seg fra det som ellers kan være vanlig i området. Slik kulturmark kjennetegnes også ved spor etter gamle driftsmåter (i terrengoverflaten, rydningsrøyser, murer, styvingstrær, m.m.) og andre kulturminner i området (gravhauger, hustufter, m.m.). Arealene er ikke preget av moderne jordarbeiding, men er dominert av naturlig gras- og urtevegetasjon. Det kan også være innslag av små, tidligere dyrka åkrer i gammel kulturmark.

Tiltakene kan bidra til å

- fremme biologisk mangfold gjennom å ivareta planter og dyr i kulturlandskapet og kulturbetinget plante- og dyreliv
- bevare livskraftige bestander og opprettholde leveområder og spredningsveier for planter og dyr i eller i tilknytning til kulturlandskapet
- ivareta gammel kulturmark og fremme ivaretakelse av det biologiske mangfoldet og landskapsbildet knyttet til den gamle kulturmarka

Aktuelle tiltak kan være etablering, restaurering, utbedring og skjøtsel av områder og landskapselementer som bidrar til å utvikle og ivareta leveområder og spredningsveier for planter og dyr, istandsetting og skjøtsel gjennom beiting, brenning, slått, styving eller annen form for høsting av gammel kulturmark.

Tiltak som legger til rette for økt biologisk mangfold kan også være etablering av varig vegetasjon for økt omfang av naturlig grønnstruktur, økt trivsel og forbedring av landskapsbildet (landskapsplantinger).

Trua natur, utvalgte naturtyper og prioriterte arter

Det kan gis tilskudd for å ta vare på trua natur. De utvalgte naturtypene og prioriterte artene skal forvaltes etter målrettede handlingsplaner. Istandsetting av de utvalgte naturtypene hule eiker, slåttemark, slåttemyr og kystlynghei er eksempler på SMIL- tiltak som fremmer biologisk mangfold. Naturbeitemark, sørlig strandeng og sanddynemark er andre eksempler på trua naturtyper som er tilknyttet jordbrukets kulturlandskap og som kan settes i stand gjennom SMIL-midler. Disse vil være avhengig av rydding, slått eller beite for å bli ivaretatt.

Pollinerende insekter

Det kan gis tilskudd til pollinatorvennlige tiltak. Levedyktige bestander av villbier og andre pollinerende insekter har stor betydning for naturmangfold og matproduksjon. Nasjonal pollinatorstrategi - Ein strategi for levedyktige bestandar av villbier og andre pollinerande insekt kom i 2018. Det jobbes med å utarbeide en tverrsektoriell tiltaksplan for å følge opp strategien.

Gjennom aktiv skjøtsel av kulturlandskapet og tilrettelegging for pollinatorer i jordbruket, kan den enkelte driver bidra til å sikre leveområdene for pollinerende insekter. Variert landskap og et mangfold av naturtyper med tilgang til egna yngleområder, oppvekstområder og mat er helt avgjørende for at pollinatorer skal klare seg. Kantsoner, slåttemark og naturbeitemark er eksempelvis områder som er viktige for pollinatorer.

For pollinerende insekt vil aktiv bruk av slåttemark, naturbeiter og kystlynghei, gjennom slått og beiting, være positivt.

Fjerning av fremmede skadelige arter

Fjerning av fremmede skadelige arter i jordbrukets kulturlandskap kan være et eksempel på tiltak som kan ivareta eller gi økt biologisk mangfold. De negative effektene av skadelige fremmede arter er omfattende og økende, og for å nå internasjonale og nasjonale føringer og målsettinger, er det behov for både en styrking og en hardere prioritering av innsatsen. I Norge samarbeider sektormyndighetene om tiltak mot skadelige fremmede organismer. I 2019 la Miljødirektoratet fram forslag til en tverrsektoriell tiltaksplan mot skadelige fremmede organismer med utgangspunkt i tverrsektoriell nasjonal strategi og tiltak mot fremmede skadelige arter fra 2007.

I arbeidet med den tverrsektorielle tiltaksplanen arbeides det blant annet med

- hvilke arter som bør prioriteres for bekjempelse, og i hvilke områder
- omforent og oppdatert bekjempelsesmetodikk for de artene som blir prioritert for bekjempelse
- hvilke innførsels- og spredningsveier som bør prioriteres for tiltak

For bruk av plantevernmidler forutsetter dette tillatelse enten fra kommune eller Mattilsynet alt ettersom tiltaket skal skje i nærheten av vassdrag. Se mer om dette i Mattilsynets veileder om bruk av plantevernmidler. I tillegg skal all bruk av plantevernmidler dokumenteres, jf. § 3 tredje ledd.

Skog og utmark

Tiltak for å fremme biologisk mangfold i skog og utmark omfattes bare dersom den aktuelle lokaliteten er gammel kulturmark. Dette kan for eksempel være utslåtter eller seterområder.

Etablering av beite på areal som ikke kan klassifiseres som gammel kulturmark (for eksempel i skog/utmark) er ikke et SMIL-tiltak. Det kan vurderes om slike tiltak kan være aktuelle innenfor ordningen «Tiltak i beiteområder».

Friluftsliv og tilgjengelighet

Det kan gis tilskudd til tiltak som tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i landskapet, og som holder verdifulle områder åpne. Tilskuddet kan gis for å bedre allmennhetens tilgang til jordbrukslandskapet.

Forskriften skal stimulere til tiltak som øker muligheten for rekreasjon og friluftsliv i jordbrukets kulturlandskap gjennom å legge til rette for ferdsel til fots og opplevelser. Det kan gis tilskudd til sammenhengende sti- og turveinett i tilknytning til veier i landskapet, viktige linjedrag i landskapet og forenkling av adkomsten til utmark og strandsoner.

Ved utforming av slike tiltak, må en være varsom og unngå vesentlige negative effekter på natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap. Kommunen bør derfor være varsom med å gi tilskudd til tiltak som legger til rette for parkering eller ferdsel med motorkjøretøy. Ved ønske om steinlegging av eks gamle veifar og ferdselsårer bør det vises særlig varsomhet og kulturminnemyndighetene bør involveres, se omtale av kulturminnetiltak nedenfor.

Tiltak som tilrettelegger for ferdsel, bør i prinsippet ikke omfatte turveier og stier i skog og utmark. Når slike turveier og stier må gå via skog- og utmarksområder for å oppnå gode helhetsløsninger, kan det imidlertid være aktuelt at veier og stier i utmark også inkluderes i tiltaket som det gis tilskudd til.

Aktuelle tiltak kan være knyttet til etablering, utbedring, rydding og vedlikehold av stier og turveier i jordbruksområder og sikre tilgjengelighet til kulturminner og kulturmiljøer for allmennheten, dersom dette er ønskelig. Tilskuddet kan gis til investering i adkomst, porter, gjerdeklyv og annen tilrettelegging. Andre aktuelle tiltak er merking av ferdselsårer og utarbeidelse av enkel informasjon. I tillegg kan det være aktuelt at grunnlaget for tilskuddet inkluderer kompensasjon for vesentlig ulempe forbundet med allmenn ferdsel, for eksempel avlingstap.

Kulturminner og kulturmiljøer

Det kan gis tilskudd til kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer.

Med kulturminner menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med kulturmiljøer menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng, jf. § 2 i kulturminneloven.

Kulturminner kan ha ulik vernestatus. Her er en oversikt over **vernestatuser** (riksantikvaren.no) og hvilken betydning de har. Og her kan du lese mer om **sentrale begreper** som brukes i kulturminneforvaltningen.

Verneverdig bygning er arkitektonisk eller kulturhistorisk verdifull bygning som ikke er fredet, men som likevel bør bevares etter antikvariske metoder og prinsipper. Forskriften omfatter ikke freda bygninger.

Eksempler på kulturminner i tilknytning til jordbrukslandskapet

- alle slags bygninger på gårdstun og i inn- og utmark, fra våningshus og driftsbygninger til utløe, koier og kvernhus
- boplasser, hustufter og ruiner, gammetufter og gårdshauger
- gravhauger og –røyser, helleristninger, offersteder og varp
- rydningsrøyser, veiter/vanningsanlegg, bakkemurer, terrasseringer, tre- og steingjerder, og elveforbygninger
- gamle veifar, stier, veimerker, klopper, vad, tre- og steinbruer, geil/fegater
- jakt-, fiske- og fangstinnretninger, stakktufter, jernvinneplasser, kull- og tjæremiler, og fløtningsdammer
- bygdeborger og varder/veter

Eksempler på kulturmiljøer i jordbrukslandskapet

- gårdstun, seteranlegg, en samling gravhauger og naustmiljø

Kulturminnemyndighetene har ansvar for kulturminner og kulturmiljøer som er fredet etter lov om kulturminner. Disse skal behandles særskilt. Regional kulturminneforvaltning må kontaktes ved for eksempel istandsetting av freda kulturminne eller skjøtsel omkring en automatisk freda gravhaug, dersom dette går utover tradisjonell bruk av området til slått eller beiting. Sametinget skal kontaktes dersom det aktuelle tiltaket berører freda samiske kulturminner.

Forskriften omfatter skjøtsel av vegetasjon på og omkring kulturminner og kulturmiljøer, samt vedlikehold, istandsetting, bevaring og planlagt bruk av kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger.

Alle tiltak som gjelder kulturminner og kulturmiljøer bør gjennomføres etter prinsipper som kulturminneforvaltningen legger til grunn. Dette er blant annet

- bevare mest mulig av kulturminnets opprinnelige elementer eller kulturmiljøets egenart og helhet
- foreta så få forandringer som mulig, reparasjoner fremfor hel utskifting
- bruke tradisjonelle, stedegne materialer, håndverksteknikker og farger

Første ledd annen setning: forurensningstiltak

Det kan gis tilskudd til tiltak som bidrar til å redusere forurensning eller risiko for forurensning fra jordbruket (forurensningstiltak).

Tiltakene må ikke komme i konflikt med viktige naturverdier, kulturminner eller reindriftsinteresser. For å sikre god kvalitet på planer for, og oppfølging av tiltak kan det være aktuelt å ta kontakt med faglig kompetanse i landbruks- og miljøforvaltningen eller andre kompetansemiljøer. I områder med reinbeite bør søknaden legges fram for reinbeitedistriktet før den blir avgjort.

Arbeidet med oppfølging av vannforskriften og utarbeidelse av regionale miljøprogram innebærer at fylkesmannen kan prioritere områder for gjennomføring av vannmiljøtiltak. Disse prioriteringene skal det tas hensyn til ved behandling av SMIL-søknader.

Miljøutfordringene i vann og behov for tiltak er omtalt i de regionale vannforvaltningsplanene og i tiltaksanalyser for vannområdene. Prosjektledere i vannområdene og fylkesmannen kan gi mer informasjon om dette.

Det kan innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som bidrar til å redusere forurensing, eller risiko for forurensing, fra jordbruket. Dette kan omfatte tiltak som reduserer erosjon og tap av jord, næringsstoffer og plantevernmidler. Det kan også omfatte tiltak for å redusere forurensende utslipp til luft.

Formålet med tiltakene vil være å

- sikre godt vannmiljø i jordbrukspåvirkede vannforekomster
- redusere utslipp av amoniakk fra jordbruket
- redusere utslipp av klimagasser fra jordbruket
- redusere helse- og miljørisikoen ved bruk av plantevernmidler i jordbruket

Ved prioritering av tiltak må det tas hensyn til behov for tiltak og forventet effekt. Føringer for å få en god målretting av miljøinnsats i forhold til behov er blant annet gitt i nasjonalt miljøprogram, regionale vannforvaltningsplaner, regionalt miljøprogram og kommunale tiltaksstrategier.

Ved tiltak i vannløp må det utvises særlig varsomhet og ved tvil om tiltaket kan gjennomføres i henhold til vannressursloven § 8 må kommune, fylkesmannen eller NVE kontaktes.

Avrenning til vann

Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg

Hensikten med slike tiltak er å redusere risikoen for erosjon og avrenning av næringsstoffer. Behov for utbedring av hydrotekniske anlegg kan skyldes både skader på anlegget og underdimensjonering grunnet klimaendringer mv. Tiltak kan gjennomføres på jordbruksarealer og/eller i vannløp. Vanlig grøfting/drenering av jordbruksareal faller utenfor forskriftens formål. Dreningstiltak kan vurderes innenfor ordningen «Drenering av jordbruksjord». Avskjæringsgrøfter for å redusere erosjon og arealavrenning kan omfattes i den grad dette ikke er en del av et ordinært større dreneringsarbeid.

Kumdammer er tiltak som både har til hensikt å utbedre hydrotekniske anlegg og rense overflatevann.

Gjenåpning av bekkelukkinger innebærer graving av åpen kanal til erstatning for eksisterende lukka bekk eller avløp, fortrinnsvis av anlegg som må utbedres. Dette vil bidra til større selvrensende effekt i vannet og kan ha også betydning for pollinerende insekter, biologisk mangfold, landskapshensyn mv.

Erosjonssikring av elve- og bekkekanter, flomdempende tiltak mm

Erosjonssikring av elve- og bekkekanter kan for eksempel omfatte steinsetting av utsatte partier.

Flomdempende tiltak er tiltak som forsinker avrenning og som ved kraftig nedbør kan redusere flomtopper og erosjon. Et egnet tiltak kan være fordrøyningsdammer, og andre løsninger som blant andre NIBIO har prøvd ut, som kvistdammer m.m. Formålet er å bremse opp vannet for å unngå høy flomtopp nedstrøms.

Fangdammer, andre økologiske rensetiltak

Fangdammer og andre økologiske rensetiltak skal redusere negative miljøvirkninger av erosjon og avrenning av næringsstoffer og plantevernmiddelrester ved hjelp av naturens selvrensingsevne. Aktuelle tiltak er etablering av fangdammer, våtmarksområder, renseparker og vegetasjonssoner for rensing og beskyttelse.

For fangdammer kan også tømming av fangdammen prioriteres for tilskudd, men det skal fremgå av søknaden om tilskuddet blir gitt til etablering av ny fangdam eller tømming av eldre fangdam.

Miljøplantinger

Med miljøplantinger forstås blant annet klimaplanting og leplanting, det vil si etablering av varig vegetasjon som le for å beskytte jordbruksområder og for å bedre klimaet for planter og husdyr, samt for å skape bedre arbeidsmiljø, trivsel og vern av bygninger.

Det er også aktuelt med tilplanting av kantvegetasjon, busker og trær, langs bekker og elver blant annet for å stabilisere kanter m.m.

Omlegging fra drift med åpen åker for bedre beskyttelse mot erosjon

Det kan gis engangstilskudd til tiltak forbundet med omlegging fra drift med åpen åker til mer miljøvennlig og ekstensiv planteproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer. Omleggingen bør ha et varig perspektiv. De mest aktuelle tiltakene er tilrettelegging for beiting av husdyr og høyproduksjon, og det kan gis støtte til omleggingskostnader, bygging av høytørke o.l.

Tiltak mot avrenning fra veksthus

I noen tilfeller kan avrenning eller utslipp fra veksthus utgjøre en forurensningsrisiko, og tiltak for å samle opp avrenningsvann eller tiltak for å redusere forurensning fra veksthus kan omfattes av ordningen.

Andre tiltak

Det kan også være aktuelt med tiltak for å redusere eller hindre avrenning fra husdyrgjødsel i utekveer og samleplasser for beitedyr, avrenning fra rundballer m.m. Det bør imidlertid være tiltak med tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg.

Ved vurdering av søknader som gjelder bygningstekniske tiltak må det i særlig grad skilles mellom vanlig jordbruksdrift og hva som kan betraktes som spesielle miljøtiltak, og som det kan gis tilskudd til etter denne forskriften. Ved oppstart/nyetablering skal alltid nødvendige miljøhensyn ivaretas.

Utslipp til luft

Dekke over eksisterende gjødsellager

Det kan gis engangstilskudd til etablering av dekke over eksisterende gjødsellager. Etablering av dekke demper utslipp til luft, særlig av ammoniakk. Mange typer dekke kan også utvide lagerkapasiteten gjennom å lede nedbør vekk fra lageret. For enkelte foretak kan tiltaket derfor også være ledd i å innfri minstekrav til lagerkapasitet, noe som faller inn under vanlig jordbruksdrift, jf. forskriften § 1, og som i så fall kan tale imot SMIL-tilskudd. Det er imidlertid vanskelig å trekke en slik kategorisk grense. Det avgjørende i søknadsbehandlingen må uansett være at tiltaket forebygger utslipp til luft. Det kan samtidig telle positivt om dekket bidrar til å styrke lagerkapasiteten, bl.a. fordi det kan sikre at foretaket vil holde løsningen ved like.

Det finnes ulike løsninger for dekke på gjødsellager som har ulike kostnader. Det er et krav for å gi tilskudd at det nyttes en løsning av varig karakter tilpasset det aktuelle lageret.

Plantevernmidler

Rensetiltak for å redusere tap av plantevernmidler

Det kan for eksempel gis støtte til spesielle investeringer som reduserer risiko for tap av plantevernmidler, som biobed ved påfyllingsplasser og lignende.

Annet ledd: Innvilgelse av tilskudd på grunnlag av godkjent kostnadsoverslag

Søknaden skal inneholde et kostnadsoverslag og en finansieringsplan. Kostnadsoverslaget skal omfatte totale kostnader. Kostnader med planlegging, organisering og prosjektgjennomføring kan inngå i kostnadsoverslaget.

Søker skal oppgi om kostnadene til innkjøpte varer og tjenester er inklusiv eller eksklusiv merverdiavgift. Søker skal oppgi beløp eksklusive merverdiavgift dersom det er fradragsrett for inngående merverdiavgift for tiltaket. Dette kan bare gjelde virksomheter som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret. Øvrige virksomheter kan oppgi beløp inklusive merverdiavgift.

Søker skal i finansieringsplanen oppgi søknadsbeløp, egenandel og om han har søkt eller mottatt annen finansiering til det samme tiltaket.

Tredje ledd: Det gis engangstilskudd inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag

Det kan det gis engangstilskudd med inntil 70 prosent av godkjent kostnadsoverslag.

For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold, kan det gis tilskudd med inntil 100 prosent av godkjent kostnadsoverslag. Kommunen kan sette lavere tilskuddsprosent for de ulike tiltakene. Grunnlaget for tilskudd er kostnadsoverslaget og finansieringsplanen for det planlagte tiltaket. Alle kostnader med gjennomføring av tiltaket (materialer, arbeid inklusiv utarbeiding av nødvendige planer) kan inngå i tilskuddsgrunnlaget.

§ 6 Søknad og dokumentasjon

§ 6

Kommunen kan fastsette søknadsfrist.

Det skal benyttes søknadsskjema som er utarbeidet av Landbruksdirektoratet. Foretaket skal vedlegge en plan der miljøtiltaket beskrives og kartfestes, og der det redegjøres for målene med prosjektet eller tiltaket.

Når prosjektet eller tiltaket er gjennomført, skal det sendes inn dokumentasjon på at det er gjennomført i henhold til vilkår gitt i vedtaksbrev.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Første ledd: søknadsfrist

Kommunen bestemmer hvilke søknadsfrister som skal settes. Kommunen vil normalt fastsette søknadsfrist og denne kunngjøres. Innholdet i de lokale retningslinjene vil være offentliggjort på kommunens nettside. Mer om lokale retningslinjer i § 8.

Annet ledd første setning: søknadsskjema

Det skal brukes søknadsskjema utarbeidet av Landbruksdirektoratet.

Mer informasjon om søknadsskjema og veiledning til utfylling av skjema finnes på Landbruksdirektoratets nettside om ordningen.

Søknader skal sendes inn digitalt med innlogging via ID-porten/Altinn.

Den digitale søknaden sendes automatisk til den kommunen hvor søker har oppgitt at hoveddelen av tiltaket skal gjennomføres.

Hvis søknaden gjelder fellestiltak, skal én deltaker stå som ansvarlig søker og sende inn søknaden på vegne av alle deltakerne, basert på skriftlig fullmakt.

Annet ledd annen setning: innhold i søknaden

Søker skal vedlegge en plan der miljøtiltaket beskrives og kartfestes, og der det redegjøres for målene med tiltaket/prosjektet.

Det digitale søknadsskjemaet inneholder felter som søker systematisk må gå igjennom og fylle ut.

Søknaden skal som et minimum inneholde

- beskrivelse av tiltaket med forventede resultater
  - hva som skal gjøres
  - beskrivelse av området og tilstanden til arealet/bygningen el.
  - hvor tiltaket skal gjennomføres.
  - beskriv omfang av og formål med tiltaket
  - hvordan tiltaket skal gjennomføres (arbeidsmetoder, materialer etc.)
  - hvem som skal utføre tiltaket
  - begrunnelse for hvordan dette miljøtiltaket vil fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap/og eller redusere forurensingen
- fremdriftsplan som beskriver oppstart og når tiltaket skal avsluttes
- kostnadsoverslag
- finansieringsplan, som omfatter opplysninger om hvordan tiltaket skal finansieres, og om det er søkt eller mottatt andre midler til samme tiltak.

Vilkår om kart og vilkår knyttet til miljøkrav må oppfylles, jf. **Forskrift om spesielle miljøtiltak i jordbruket § 3**. Søker må dokumentere at det foreligger gjødslingsplan og plantevernjournal der dette er pålagt.

Søknaden bør utover dette inneholde informasjon om forhold som er nødvendig for en forsvarlig saksbehandling. Dette kan være øvrige miljømessige forhold, nødvendige tekniske planer, mv.

Opplysninger det kan være aktuelt å legge ved søknaden

- kart som viser hvor tiltaket skal gjennomføres
- fotografier/tegninger, som viser arealer, bygninger, bygningsmiljøer og/eller objekter som det søkes tilskudd til, før tiltaket settes i gang
- for bygninger - kostnadsoverslag fra bygningskyndig, beskrivelse av bygning og eventuell bygningsskade, nåværende og framtidig bruk, samt eventuell omtale av verneverdi
- for hydrotekniske tiltak- kostnadsoverslag fra entreprenør og beskrivelse av dagens tilstand, informasjon om tidligere arbeid
- i reindriftsområder - oversiktskart som viser reindriftens arealbruk i området
- skriftlig godkjenning/avtale fra landbrukseiendommens eier dersom det er en annen enn søker
- skriftlig avtale om gjennomføring av fellestiltak
- skriftlig godkjenning fra berørte naboer før igangsetting av tiltak

Tredje ledd: Dokumentasjon på at tiltaket er gjennomført

Når tiltaket er gjennomført skal det sendes inn dokumentasjon på at det er gjennomført i henhold til vilkår gitt i vedtaksbrev.

§ 7 Utbetaling

§ 7

Innvilget tilskudd utbetales etter skriftlig anmodning fra tilskuddsmottaker og når prosjektet eller tiltaket har fått godkjent sluttregnskapet. Det kan likevel foretas utbetalinger på bakgrunn av godkjent dokumentasjon etter hvert som deler av prosjektet eller tiltaket utføres. Minst 25% av tilskuddet holdes tilbake inntil arbeidet er fullført og sluttregnskapet er godkjent.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Første setning: utbetaling etter skriftlig anmodning

Utbetaling av tilskudd skjer etter skriftlig anmodning fra tilskuddsmottaker til kommunen. Utbetalingsanmodningen kan sendes digitalt med innlogging via ID-porten/Altinn. Det digitale skjemaet for utbetalingsanmodning inneholder felter som tilskuddsmottaker systematisk må gå igjennom og fylle ut. Landbruksdirektoratets rapporteringsskjema skal legges ved utbetalingsanmodningen for del- og sluttutbetaling.

Informasjon om rapportering, utbetalingsanmodning og veiledning til utfylling av skjema finnes på Landbruksdirektoratets nettside om ordningen.

Første setning: godkjent sluttregnskap

Sluttrapporteringen bør som et minimum inneholde:

- beskrivelse av resultatet av tiltaket og hvordan det er gjennomført, samt beskrivelse av eventuelle avvik fra det som ble opplyst i søknad og krav i vedtaksbrev.
- regnskap for tiltaket, inkludert inntekter og utgifter. Opplysninger om medfinansiering fra andre kilder skal oppgis. Regnskapet skal føres slik at det kan sammenlignes med det kostnadsoverslaget og finansieringsplanen som lå til grunn for søknaden.

Nærmere krav til rapporteringen og utbetaling kan gis i vedtaksbrevet.

Andre setning: utbetaling etter hvert som deler av tiltaket utføres

Kommunen kan utbetale inntil 75 prosent av tilskuddet etter hvert som tiltakshaver har dokumentert utgifter til godkjente tiltak.

For flerårige og større prosjekter kan det være aktuelt å be om utbetaling underveis i prosjektperioden. For ettårige- og mindre prosjekter skal anmodning om utbetaling fortrinnsvis skje etter at prosjektet er avsluttet. Deler at tilskudd kan utbetales etter hvert som tiltakshaver godtgjør framdrift i gjennomføringen av tiltaket og rapporteringen er godkjent.

Tredje setning: holde tilbake minst 25 % av tilskuddet

Minst 25 prosent av tilskuddet holdes tilbake inntil tiltaket er fullført, nødvendig dokumentasjon og sluttrapporteringen er godkjent.

§ 8 Administrasjon, klage og dispensasjon

§ 8

Vedtak om tildeling av tilskudd etter denne forskriften fattes av kommunen.

Kommunen skal fastsette overordnede retningslinjer for prioritering av søknader. Slike retningslinjer skal utarbeides i dialog med statsforvalteren og næringsorganisasjonene i jordbruket lokalt.

Vedtak fattet av kommunen kan påklages til statsforvalteren etter reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kap. VI.

Statsforvalteren kan i særlige tilfeller dispensere fra reglene i denne forskriften.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Første ledd: vedtaksmyndighet

Kommunen fatter vedtak etter denne forskriften. Kommunen har ansvar for at saken er så godt opplyst som mulig når vedtak fattes.

Tilsagn om tilskudd skal bekreftes med et vedtaksbrev. Dette er et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b og vedtak skal begrunnes. Dersom søknaden for eksempel ikke oppfyller kravene i §§ 2, 3 og 6, kan den avvises. Samtidig har forvaltningen en alminnelig veiledningsplikt og kan etterspørre tilleggsopplysninger dersom en innsendt søknad er mangelfull.

Ved behandling av søknaden skal kommunen vurdere de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12.

Innvilgelse av tilskudd innebærer ikke at tiltaket er godkjent med hensyn til annet regelverk. Før gjennomføring av tiltaket må derfor søker gjøre seg kjent med aktuelle bestemmelser i andre lover og forskrifter, for eksempel plan- og bygningsloven, kulturminneloven, naturmangfoldloven, vannressursloven og forurensningsforskriften.

Vedtaket skal opplyse om klageadgang, klagefrist, klageinstans og den nærmere fremgangsmåte ved klage.

Kommunen mottar og behandler søknaden gjennom den digitale saksbehandlerløsningen Agros. Alle brev som gjelder søknaden vil bli sendt til søkerens innboks i Altinn. Det sendes et varsel til kontaktinformasjonen som er oppgitt på søknaden.

Annet ledd: kommunen fastsetter retningslinjer

Kommunen skal fastsette overordnede retningslinjer (lokale tiltaksstrategier) for prioritering av søknadene. Disse retningslinjene bør inneholde miljøfaglige kriterier, og eventuelle andre kriterier, som gir kommunen et godt grunnlag for å prioritere mellom søknadene.

Retningslinjene skal fastsettes i dialog med statsforvalteren og næringsorganisasjonene lokalt. Dette betyr at før retningslinjene vedtas av kommunen, skal de vurderes i sammenheng med fylkets strategier for regionalt miljøprogram, og næringsorganisasjonene skal ha hatt mulighet til å gi innspill.

Tredje ledd: klage

Vedtak fattet av kommunen kan påklages til statsforvalteren innen tre uker jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 . Klagen sendes kommunen som vurderer hvorvidt klagen tas til følge. Dersom kommunen ikke tar klagen til følge skal den sendes videre til statsforvalteren med en uttalelse.

Fjerde ledd: dispensasjon

Statsforvalteren kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra forskriften. For å gi dispensasjon må det søkes til fylkesmannen om dispensasjon. «Særlige tilfeller» innebærer at det må foreligge spesifiserte, klare og relevante grunner som er av en slik karakter at de hensyn som ligger til grunn for bestemmelsen kan settes til side. Det må foreligge forhold utenfor søkers kontroll som har hindret søker i å oppfylle vilkårene som er satt for tilskuddet. At søkeren eksempelvis har glemt søknadsfristen er ikke et slikt «særlig» forhold. Dispensasjon skal kun anvendes i helt spesielle situasjoner, og skal begrunnes godt. En dispensasjon kan ikke innvilges i strid med formålet med ordningen.

§ 9 Opplysningsplikt og kontroll

Bestemmelsen i § 9

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen, statsforvalteren, Landbruksdirektoratet eller Riksrevisjonen finner nødvendig for å kunne kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er i tråd med forutsetningene.

Kommunen, statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kan foreta stedlig kontroll.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Første ledd: opplysningsplikt

Alle søkere av tilskudd plikter å gi de opplysninger som kommunen, statsforvalteren, Landbruksdirektoratet eller Riksrevisjonen mener er nødvendig i forbindelse med søknad, utbetaling av tilskudd eller kontrolltiltak.

Første ledd: kontroll

Kommunen vil vurdere hvilken kontroll av søkers opplysninger som er nødvendig. I nødvendighetskriteriet ligger det at opplysningsplikten ikke er ubegrenset og at bare relevante opplysninger kan kreves. Typisk vil dette dreie seg om grunnlagsmateriale for å kunne fatte vedtak om tilskudd, samt dokumentasjon som muliggjør en effektiv kontroll av om tilskuddsutbetalingen er i overensstemmelse med forskriften og vilkårene som er satt i vedtaket.

Annet ledd: stedlig kontroll

Kommunen, statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kan gjennomføre stedlig kontroll hos foretaket.

§ 10 Omgjøring, tilbakebetaling og motregning

§ 10

Vedtak om innvilget tilskudd kan omgjøres og utbetalt tilskudd kan kreves tilbakebetalt dersom det avdekkes forhold som er i strid med det som er forutsatt ved innvilgning av tilskuddet. Kravet kan motregnes i tilskudd som utspringer av mottakerens landbruksvirksomhet. Dersom tilbakebetaling ikke skjer innen den frist som blir gitt, kan det kreves forsinkelsesrenter i tillegg, jf. **lov 17. desember 1976 nr. 100** om renter ved forsinket betaling m.v.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Første setning: omgjøring og tilbakebetaling

Vedtak om innvilget tilskudd kan omgjøres og utbetalt tilskudd kan kreves tilbakebetalt, dersom det avdekkes forhold som er i strid med forutsetningene. Dette kan for eksempel være at prosjektet eller tiltaket ikke blir gjennomført innen fastsatt arbeidsfrist, eller ikke blir gjennomført som forutsatt ved innvilgelse. Da skal kommunen vurdere om tilskudd skal kreves tilbakebetalt, og i så fall hvor mye det er rimelig å kreve tilbake.

For at tilbakebetaling skal kunne kreves, må vedtaket hvor tilskuddet ble innvilget omgjøres etter forvaltningsloven § 35. Før kommunen fatter vedtak etter denne bestemmelsen, skal tilskuddsmottaker varsles og gis anledning til å uttale seg innen en nærmere angitt frist, jf. forvaltningsloven § 16.

Vi gjør oppmerksom på at ved oversittet arbeidsfrist vil saken etter 60 dager avsluttes og tilskuddet inndras. Du vil få ett varsel når arbeidsfristen nærmer seg.

Andre setning: kravet kan motregnes

Kravet kan motregnes i tilskudd som utspringer av mottakerens landbruksvirksomhet.

Tredje setning: forsinkelsesrenter

Dersom tilbakebetaling ikke skjer innen den frist som blir gitt, kan det kreves forsinkelsesrenter i tillegg, jf. lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling mv.

§ 11 Ikrafttredelse

§ 11

Denne forskriften trer i kraft straks. Fra samme dato oppheves forskrift 1. januar 2000 nr. 1531 om investeringsstøtte til miljøtiltak, forskrift 7. mars 2000 nr. 213 om tilskudd til miljørettet omlegging av kornområder og forskrift 26. februar 1999 nr. 273 om tilskudd til spesielle tiltak i landbrukets kulturlandskap med freda og verneverdige bygninger.

Kilde: **Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket** (Lovdata)

Endringer i forskriften

Forskriften, ble fastsatt 4.2.2004 med endringer av 3.9.2014, 16.2.2015, 17.2.2015 og 16.12.2016, 26.10.2018, 20.12.2019 hvor sistnevnte trådte i kraft 1.1.2020.